

ADMINISTRATĪVO TIESĪBU APAKŠNOZARE

ADMINISTRATĪVĀ PĀRKĀPUMA PROCESS IESTĀDĒ

Ināra Ziemele,

Mg. iur., Mg. sc. ing.

Biznesa augstskolas Turība studiju programmas “Juridiskā zinātne” doktorante, Rīga, Latvija,

e-pasts: ziemele.inara@inbox.lv

Abstract

Law on Administrative Liability and amendments of sectoral laws came into force on 01.07.2020. and decentralized the rules on administrative liability law. From 01.07.2020. administrative offences, penalties and offence proceedings in construction are stipulated in Construction Law.

The aim of paper is to summarize and analyse the main information about administrative offence proceedings in an institution, so that not only performed procedural actions of the institution, but also the rights of persons who participate in administrative offence proceedings would be observed in order to reduce the possibility to contest the decisions taken by an institution. The work is based on administrative offence proceedings in the building authority, but the review can also be useful in other sectors.

In order to achieve set goals, the author reviewed the regulatory enactments regulating the researched issue, published sources and information available on the internet, which was published until 03.12.2021. There are summarized and analyzed researched information and put forward conclusions.

The main conclusion shows that it is important not only to perform procedural actions within the time limits prescribed by the Law on Administrative Liability, but also justify decisions.

Keywords: *administrative offence proceedings, a building authority, an official, a building inspector, evidence of an administrative offence, justified decision.*

Ievads

01.07.2020. spēkā stājās administratīvās atbildības reforma, kad Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu (turpmāk – LAPK) nomainīja Administratīvās atbildības likums (turpmāk – AAL) un grozījumi daudzu nozaru likumos, decentralizējot administratīvās atbildības tiesību nozares normas¹. Līdz ar AAL spēkā stāšanos, no 01.07.2020. administratīvie pārkāpumi, sodi un pārkāpumu process būvniecībā ir noteikts Būvniecības likumā², kā arī Pārejas noteikumu 25. punktā.

Darba mērķis ir apkopot būtisko par administratīvo pārkāpumu procesu iestādē, lai tā gaitā tiktu ievērotas ne tikai procesuālās prasības iestādē, bet arī procesā iesaistīto personu tiesības, kā rezultātā samazinātu iespēju apstrīdēt administratīvā pārkāpuma procesa laikā iestādē pieņemtos lēmumus. Darba pamatā ir apskatīts administratīvo pārkāpumu process būvvaldē, bet apskatītais var būt noderīgs arī citās nozarēs.

Darbā izmantota vēsturiskā un teleoloģiskā metode, apskatot esošo regulējumu un spēku zaudējušus normatīvos aktus, sistēmiskā, analītiskā, un salīdzinošā metode, izpētot, analizējot un apkopojot publikācijas par darbā apskatītajiem jautājumiem un normatīvajos aktos reglamentēto.

Izvirzīto mērķu sasniegšanai darbā apskatīti izvirzīto pētāmo jautājumu reglamentējošie un spēkā esošie normatīvie akti, publicētos avotos un interneta resursos pieejamā informācija, kas publicēta līdz 03.12.2021. Darbā veikta izpētītās informācijas apkopošana, analīze un secinājumu izvirzīšana.

1. Administratīvā atbildība

Administratīvā atbildība ir viens no juridiskās atbildības veidiem, kas personai rada tiesiskas sekas administratīvā soda veidā par prettiesisku rīcību, kuras kaitīguma pakāpe nav tik liela, lai piemērotu kriminālatbildību.³ Administratīvā pārkāpuma jēdziens ietverts AAL 5. panta pirmajā daļā: “Administratīvais pārkāpums ir personas prettiesiska, vainojama rīcība (darbība vai bezdarbība), par kuru likumā vai pašvaldību saistošajos noteikumos paredzēta administratīvā atbildība”⁴ un dažu administratīvo pārkāpumu prettiesiskums izriet tikai no fakta, ka par attiecīgo darbību vai bezdarbību ir paredzēta administratīvā atbildība.⁵ Nepieciešams konstatēt, ka konkrēta persona ir veikusi rīcību, par kuru paredzēts administratīvais sods, un nav apstākļu, kas izslēgtu personas vainojamību. Vainojamību izslēdzošus apstākļus iestāde konstatē administratīvo pārkāpumu lietas izskatīšanā, taču pie administratīvās atbildības saucamās personas pienākums ir norādīt uz apstākļiem, kas izslēdz tās vainojamību.⁶ Personas rīcība kā vainojama administratīvo tiesību doktrīnā tiek skaidrota kā likumā vai pašvaldības saistošajos noteikumos aizliegtas darbības faktiskā izdarīšana vai neizdarīšana, ja vien nav konstatēti apstākļi, kas izslēdz administratīvo atbildību.⁷ Administratīvā atbildība par būvniecības noteikumu pārkāpumiem līdz 01.07.2020. bija noteikti LAPK 152. pantā un par pārkāpumiem uzlika naudas sodu.⁸ Tagad administratīvie pārkāpumi būvniecībā ir noteikti Būvniecības likumā 25.–31. pantā un par pārkāpumiem piemēro brīdinājumu vai naudas sodu.⁹ Būvniecības likumā ietvertas visas LAPK 152. panta tiesību normas, izņemot 152. panta sesto daļu, un attiecībā uz aktā par būves pieņemšanu ekspluatācijā noteiktā atlikto būvdarbu izpildes termiņa neievērošanu piespiedu izpilde risināma Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) ietvaros.¹⁰ Administratīvā atbildība ir paredzēta par likumos vai pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktu aizliegtu darbību izdarīšanu vai neizdarīšanu. Nepieciešams konstatēt, ka konkrēta persona ir veikusi rīcību, par kuru paredzēts administratīvais sods, un nav apstākļu, kas izslēgtu personas vainojamību.

2. Administratīvo pārkāpumu process iestādē

Administratīvo pārkāpumu procesam ir trīs stadijas:

- 1) administratīvo pārkāpumu process iestādē;
- 2) administratīvo pārkāpumu process tiesā;
- 3) administratīvā soda izpilde.

Administratīvo pārkāpumu process iestādē ietver divus posmus:

- procesu iestādē, kas tiesīga uzlikt administratīvo sodu;
- lēmuma pārsūdzēšanu augstākai amatpersonai.¹¹

Administratīvā pārkāpuma procesu iestādē (būvvaldē), ņemot vērā Būvniecības likuma 32. pantā noteikto, var noteikt šādās stadijās:

1.1.a.) administratīvā pārkāpuma procesa veikšana līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai;

1.2.b.) administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana.¹²

Administratīvā pārkāpuma procesa veikšana iestādē satur noteiktu procesuālo darbību kopumu un secību:

- 1) administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana (AAL 15. nodaļa);
- 2) administratīvā pārkāpuma lietas sagatavošana izskatīšanai (AAL 16. nodaļa);
- 3) administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana (AAL 17. nodaļa);
- 4) lēmuma pieņemšana administratīvā pārkāpuma lietā (AAL 18. nodaļa).¹³

Turpinājumā tiks apskatīta administratīvā pārkāpuma procesa norise iestādē – no administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanas līdz lēmuma pieņemšanai administratīvā pārkāpuma lietā.

2.1. Administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana iestādē

Pirmkārt, lemjot par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, amatpersonai jāizvērtē, vai tā ir kompetenta šo lēmumu pieņemt. Ja jautājuma izlemšana ir citas amatpersonas kompetencē, informācija par iespējamo pārkāpumu jāpārsūta kompetentajai amatpersonai.¹⁴

Amatpersonas, kuras ir tiesīgas veikt administratīvā pārkāpuma procesu, ir noteiktas AAL 115. pantā, kura pirmās daļas 23. punktā ir norādītas pašvaldību būvvaldes, kā arī trešajā daļā noteikts, ka administratīvā pārkāpuma procesu var veikt arī citas pašvaldības saistošajos noteikumos pilnvarotās pašvaldību iestāžu amatpersonas un pašvaldību administratīvās komisijas.¹⁵ **Amatpersona** administratīvā pārkāpuma procesu var uzsākt uz iesnieguma pamata, uz pašas iniciatīvas pamata vai uz augstākas amatpersonas rīkojuma, vai citas iestādes ziņojuma pamata.¹⁶ AAL 115. panta piektajā daļā noteikts, ka **amatpersona ir tiesīga veikt darbības administratīvā pārkāpuma novēršanai, neuzsākot administratīvā pārkāpuma procesu.**¹⁷ Administratīvo pārkāpumu procesā ir piemērojams lietderības princips, nevis obligātuma princips. Iestāde var panākt, ka tiesību normas pārkāpums tiek novērsts, personu informējot par pārkāpumu un aicinot to novērst. Iestāde var neuzsākt administratīvo pārkāpumu procesu arī tad, ja jau tā uzsākšanas laikā ir skaidrs, ka pie atbildības saucamo personu noskaidrot nebūs iespējams. Administratīvo pārkāpumu var atzīt par maznozīmīgu saskaņā ar AAL 11. panta pirmo daļu, ja administratīvais pārkāpums nav radījis tādu apdraudējumu tiesiski aizsargātajām interesēm, lai par to piemērotu sodu. Amatpersona var izteikt personai aizrādījumu, kas nerada tiesiskas sekas. Iestāde var izlietot tās resursus, lai administratīvo pārkāpumu procesu uzsāktu nozīmīgos gadījumos, netērējot resursus maznozīmīgu lietu izskatīšanā.¹⁸ Ja ziņas par administratīvo pārkāpumu iestādei ir sniegusi privātpersona un iestāde ir atteikusies uzsākt administratīvo pārkāpumu procesu, šis lēmums nav pārsūdzams. Privātpersonai nav subjektīvo tiesību panākt citas personas administratīvo sodīšanu, jo tas neaizskar šīs personas tiesības.¹⁹ Amatpersonas kompetencē ir izlemt, vai konkrētais administratīvais pārkāpums ir maznozīmīgs un vai administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana ir lietderīga.

Konstatējot nepieciešamību uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu, amatpersona pieņem **lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu.** Amatpersona procesu var uzsākt pret konkrētu personu, ja tā ir zināma, vai par administratīvā pārkāpuma izdarīšanas faktu. Amatpersonai jānodrošina pie atbildības saucamās personas tiesības saņemt informāciju par celtās apsūdzības raksturu un būtību, nodrošinot personai iespēju izmantot tiesības uz aizstāvību, kuras noteiktas AAL 41. panta pirmajā daļā un AAL 33. pantā.²⁰ Saskaņā ar AAL 121. panta pirmo daļu **lēmumā par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu jānorāda:** administratīvā pārkāpuma lietas numurs, lēmuma pieņemšanas laiks un vieta, amatpersonas vārdu, uzvārdu, amatu un iestādi, kuru tā pārstāv, ziņas par procesa dalībniekiem un viņu pārstāvjiem un aizstāvjiem (ja tādi ir), informāciju par procesa dalībnieku tiesībām un pienākumiem, administratīvā pārkāpuma izdarīšanas laiku, vietu, ziņas par administratīvā pārkāpuma izdarīšanas faktiskajiem apstākļiem, pierādījumus, kas iegūti līdz lēmuma pieņemšanas brīdim, lēmuma pieņemšanas tiesisko pamatu – tiesību normu, kas paredz atbildību par administratīvo pārkāpumu un citas ziņas.²¹ Aprakstot administratīvo pārkāpumu, amatpersona nevar aprobežoties ar tiesību normā norādītā pārkāpuma sastāva pārrakstīšanu. **Lēmumā ir jāapraksta konkrētas darbības, ko veica persona un kuras ir kvalificējas kā administratīvais pārkāpums.** Lēmumā iekļaujama informācija par pierādījumiem, kurus amatpersona ieguvusi līdz procesa uzsākšanai.²² AAL 93. panta ceturtā daļa par pieļaujamiem atzīst pierādījumus, kas iegūti amatpersonām īstenojot likumā noteiktās kontroles un uzraudzības funkcijas.²³ Atbilstoši Būvniecības likuma 18. panta pirmajai daļai amatpersona, kura veic būvdarbu kontroli, ir būvvaldes, institūcijas, kura pilda būvvaldes funkcijas, un biroja būvinspektors, un šajā pantā noteiktos gadījumos, **veicot būvdarbu kontroli, būvinspektors sagatavo atzinumu.**²⁴ Saskaņā ar AAL 117. panta pirmās daļas 1. punktu amatpersonai **lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu jāpieņem ne vēlāk kā triju darbdienu laikā no ziņu iegūšanas dienas** un šo lēmumu atbilstoši AAL 122. panta pirmajai daļai **nekavējoties paziņo pie atbildības saucamajai personai.**²⁵ Šajā sakarā būvinspektoram, iegūstot ziņas par administratīvo pārkāpumu, **ne vēlāk kā triju darbdienu laikā jāpieņem ne tikai lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, bet vispirms jāsgatavo atzinums, kam jāsaturs**

informācija par pierādījumiem, kas iegūti līdz administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanai. **Atzinums un lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu nekavējoties jānosūta pie atbildības saucamajai personai.**

AAL 117. panta otrā daļa paredz – ja nepieciešama ilgstoša ziņu pārbaude, lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu var pieņemt ne vēlāk kā viena mēneša laikā no ziņu iegūšanas dienas.²⁶ Ilgstoša ziņu pārbaude ir attaisnojama, ja ir nepieciešama ziņu pārbaude par **iespējamu** administratīvo pārkāpumu, ja ziņas ir ticamas, bet vēl nav pārbaudītas. Saņemtās ziņas ir pierādāmas, uzsākot administratīvā pārkāpuma procesu.²⁷ **Amatpersona nevar atsaukties uz ilgstošu ziņu pārbaudi, lai lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu pieņemtu mēneša laikā, ja jau ir iegūti pierādījumi par administratīvo pārkāpumu un noskaidrota pie atbildības saucamā persona.**

AAL 118. panta trešās daļas 2. punktā noteikts, ka administratīvā pārkāpuma procesu būvniecības jomā var uzsākt ne vēlāk kā trīs gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas.²⁸ Ilgstoša administratīvā pārkāpuma gadījumā, kamēr pārkāpums turpinās, procesu var uzsākt jebkurā brīdī, jo noilguma termiņu ilgstoša pārkāpuma gadījumā sāk skaitīt no pārkāpuma pārtraukšanas brīža]. Salīdzinot ar LAPK 37. panta pirmajā daļā noteikto, ka lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā varēja uzsākt ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas²⁹, ilgāks lietvedības uzsākšanas termiņš var palielināt iespēju saukt pie atbildības par administratīvajiem pārkāpumiem būvniecībā ilgāku laika periodu, kas varētu veicināt būvniecības noteikumu pārkāpumu skaita samazināšanos, jo samazinās iespēja izvairīties no atbildības īsa noilguma termiņa iestāšanās dēļ.

Atzīmējams, ka AAL paredz principu *viens pārkāpums – viens sods*. Ja personas izdarītajās darbībās ir saskatāmas vairāku administratīvo pārkāpumu pazīmes, par katru pārkāpumu tiek noteikts atsevišķs sods.³⁰ AAL pārejas noteikumu 4. punkts neparedz sodu iekļaušanu par izdarītiem vairākiem administratīviem pārkāpumiem, kā to paredzēja LAPK. Ja persona vienlaikus izdara vairākus administratīvos pārkāpumus, tas nozīmē, ka **par katru pārkāpumu jāuzsāk atsevišķa administratīvā pārkāpuma lieta**, kas vienlaikus atvieglo gan lēmumu izpildes kontroles procesu, gan pilnveido administratīvo pārkāpumu uzskaiti.³¹ Attiecībā uz būvvaldēm princips *viens pārkāpums – viens sods* piemērojams, ja, piemēram, būvinspektors vienlaikus, veicot būvniecības kontroli, konstatē ne tikai būvdarbu uzsākšanas neatbilstību normatīvo aktu prasībām, bet arī pašvaldības saistošajos noteikumos noteikto prasību neievērošanu, tad par katru konstatēto pārkāpumu jāuzsāk atsevišķa administratīvā pārkāpuma lieta.

2.2. Administratīvā pārkāpuma lietas sagatavošana izskatīšanai

Pēc tam, kad pieņemts un pie atbildības saucamajai personai nosūtīts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, administratīvā pārkāpuma lieta ir jāgatavo izskatīšanai. Turklāt būvinspektora rīcībā ir iepriekš iegūti pierādījumi par pārkāpumu, kas fiksēti atzinumā.

Atbilstoši AAL 125. panta pirmajai daļai, **sagatavojot administratīvā pārkāpuma lietu izskatīšanai, amatpersonai jāveic šādas darbības**: jāizlemj, vai administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana ir tās kompetencē, ja nepieciešams, jāveic izmeklēšanas darbības, jāizlemj procesā iesaistīto personu lūgumus, **jāizlemj jautājums par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laiku un vietu** un jāveic citas nepieciešamās darbības. Saskaņā ar AAL 131. pantu procesa dalībniekiem un citām personām, kuras ir uzaicināmas uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu, informāciju par lietas izskatīšanas laiku un vietu paziņo tādā veidā, lai informācija ir **uzskatāma par paziņotu vismaz piecas dienas pirms administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas**. Vienlaikus atbilstoši AAL 126. panta pirmajai daļai amatpersonai **jāpieņem lēmums par cietušā statusa piešķiršanu**, pamatojoties uz personas lūgumu, vai **jāinformē persona par tās tiesībām** izteikt šādu lūgumu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas pabeigšanai iestādē.³² Balstoties uz personas tiesību un interešu aizsardzības apsvērumiem, ja pēc lietas apstākļiem ir redzams, ka personai ar administratīvo pārkāpumu ir nodarīts kaitējums, amatpersonai ir pienākums informēt šo personu par iespējām piedalīties procesā cietušā statusā.³³ Turklāt saskaņā ar AAL 34. panta otro daļu cietušajai personai ir tiesības no pārkāpuma izdarītāja prasīt kaitējuma

atlīdzinājumu Civilprocesa likumā paredzētajā kārtībā.³⁴ Informāciju par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laiku un vietu paziņo tādā veidā, lai informācija ir uzskatāma par paziņotu vismaz piecas dienas iepriekš. Ja kādai personai ar administratīvo pārkāpumu ir nodarīts kaitējums, amatpersonai ir pienākums vispirms informēt šo personu par iespējam piedalīties procesā cietušā statusā.

Lemjot par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laiku un vietu, **jāņem vērā AAL noteiktie termiņi**. AAL 133. pants nosaka, ka administratīvā pārkāpuma lietu izskata un lēmumu pieņem pēc iespējas ātrāk, **bet ne vēlāk kā viena mēneša laikā no dienas**, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Ja objektīvu iemeslu dēļ šo termiņu nav iespējams ievērot, amatpersona to var pagarināt uz laiku, kas nepārsniedz četrus mēnešus no dienas, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Galējais termiņš, kad jāpieņem lēmums administratīvā pārkāpuma lietā, ir deviņu mēnešu laikā no tā uzsākšanas dienas. Ja lēmums administratīvā pārkāpuma lietā deviņu mēnešu laikā netiek pieņemts, pamatojoties uz AAL 119. panta pirmās daļas 12. punktu administratīvā pārkāpuma process jāizbeidz.³⁵ Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu veic un lēmumu pieņem pēc iespējas ātrāk, ne vēlāk kā viena mēneša laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Ja lēmums netiek pieņemts deviņu mēnešu laikā, tad administratīvā pārkāpuma process jāizbeidz.

Saskaņā ar Būvniecības likuma 32. panta otro daļu, administratīvā pārkāpuma lietu par Būvniecības likuma 25., 26., 27. un 28. pantā, 29. panta ceturtajā daļā un 30. pantā minētajiem pārkāpumiem var izskatīt būvvalde. Atbilstoši AAL 125. panta pirmajai daļai, sagatavojot administratīvā pārkāpuma lietu izskatīšanai, ja amatpersona izlemj vai konstatē, ka administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana nav tās kompetencē un lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā jāpieņem pašvaldības administratīvai komisijai, tad administratīvā pārkāpuma lieta izskatīšanai jānosūta pašvaldības administratīvai komisijai.

2.3. Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana

Administratīvā pārkāpuma lieta tiek izskatīta lēmumā par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu norādītajā laikā un vietā. Izskatot lietu atbilstoši AAL 132. pantam amatpersonai jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai to ir izdarījusi pie atbildības saucamā persona un šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, vai ir citi apstākļi, kam ir nozīme administratīvā pārkāpuma lietas pareizā izlemšanā. Saskaņā ar AAL 137. pantu administratīvā pārkāpuma lietu var izskatīt mutvārdu vai rakstveida procesā, ja tam piekrīt procesa dalībnieki. Izskatot lietu rakstveida procesā, amatpersona iepazīstas ar lietas materiāliem, procesa dalībnieku iesniegtajiem materiāliem un pieprasa rakstveidā iesniegt nepieciešamo informāciju un pierādījumus. AAL 138. panta pirmajā noteiktā, ka administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas gaitu amatpersona var fiksēt, izmantojot skaņu ierakstu, citus tehniskos līdzekļus vai rakstot sēdes protokolu. Sēdes protokolā norādāmā informācija noteikta AAL 138. panta otrajā daļā, kā arī atbilstoši šā panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā noteiktajam procesa dalībnieks var iepazīties ar sēdes protokolu un triju darbdienu laikā no tā parakstīšanas dienas iesniegt rakstveida piezīmes par protokolu, kuras amatpersona pievieno sēdes protokolam, uz tām izdarot ierakstu, vai piekrīt šīm piezīmēm. Protokolu, skaņu ieraksta vai citu tehnisko līdzekļu izmantošanas rezultātā iegūto materiālu pievieno administratīvā pārkāpuma lietai un uzglabā kopā ar to. Saskaņā ar AAL 139. pantu procesuālās darbības var veikt, izmantojot videokonferenci. Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas kārtība reglamentēta AAL 140.–150. pantā. Likumā noteikts, ka amatpersona uzsāk lietas izskatīšanu, paziņojot, kāda administratīvā pārkāpuma lieta tiek izskatīta un kura amatpersona ir par to atbildīga. Amatpersona pārbauda, kuri procesa dalībnieki un citas administratīvā pārkāpuma lietā uzaicinātās personas ir ieradušās, pārbaudot šo personu identitāti un aizstāvju vai pārstāvju pilnvaras. Ņemot vērā AAL 6. nodaļā noteikto, amatpersona izskaidro personām, kuras piedalās administratīvā pārkāpuma procesā, to procesuālās tiesības un pienākumus un brīdina par kriminālatbildību. Amatpersona sāk administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu pēc būtības ar ziņojumu par administratīvā pārkāpuma

lietas apstākļiem. Procesa dalībnieki sniedz paskaidrojumus un liecības noteiktā secībā, norādot visus apstākļus, uz kuriem pamato savus prasījumus vai iebildumus, un var uzdot cits citam jautājumus par administratīvā pārkāpuma lietu. Amatpersona var uzdot jautājumus procesa dalībniekiem jebkurā administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas brīdī. Ja lietas izskatīšanā piedalās liecinieki, tie tiek izraidīti no lietas izskatīšanas telpas un amatpersona gādā, lai nopratinātie liecinieki nesazinātos ar nenopratinātajiem lieciniekiem. Amatpersona pēc savas iniciatīvas vai procesa dalībnieka lūguma var uzaicināt ekspertu uz lietas izskatīšanu un uzdot jautājumus. Procesa dalībnieki var pieteikt amatpersonai lūgumus, par kuriem lēmumu amatpersona pieņem pēc citu procesa dalībnieku viedokļu uzklaušanas. Procesa dalībniekiem, ja nepieciešams, arī ekspertiem un lieciniekiem pēc to lūguma uzrāda administratīvā pārkāpuma lietā esošos dokumentus, elektroniskos un lietiskos pierādījumus, un procesa dalībnieki var sniegt par tiem paskaidrojumus, izteikt savu viedokli un lūgumus. Ja rakstveida vai lietiskos pierādījumus nevar nogādāt iestādē, amatpersona var pierādījumus pārbaudīt un apskatīt to atrašanās vietā, par pierādījumu apskati uz vietas iepriekš paziņojot procesa dalībniekiem, ja nepieciešams, arī ekspertiem un lieciniekiem. Pēc pierādījumu pārbaudīšanas amatpersona paziņo, ka administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta.³⁶ Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas gaita satur daudzas procesuālās darbības, kuras ir noteiktas AAL 140.-150. pantā. Amatpersonai ir ne tikai jāievēro un jāveic lietas izskatīšanas gaitā veicamās procedūras, bet to izpildes gaita un rezultāti jāfiksē, izmantojot skaņu ierakstu, citus tehniskos līdzekļus vai rakstot sēdes protokolu.

2.4. Lēmuma pieņemšana administratīvā pārkāpuma lietā

Izskatījusi administratīvā pārkāpuma lietu, saskaņā ar AAL 151. pantu amatpersona pieņem vienu no šādiem lēmumiem: lēmumu par soda piemērošanu vai lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu. Pieņemot lēmumu par soda piemērošanu, atbilstoši AAL 153. panta pirmajai daļai jānorāda: administratīvā pārkāpuma lietas numuru, amatpersonas vārdu, uzvārdu, amatu, un iestādi, kuru tā pārstāv, administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas un lēmuma pieņemšanas vietu un datumu, ziņas par procesa dalībniekiem un viņu pārstāvjiem un aizstāvjiem (ja tādi ir), datumu, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, ziņas par administratīvā pārkāpuma izdarīšanas faktiskajiem apstākļiem, lietā iegūtos pierādījumus, lēmuma pieņemšanas tiesisko pamatu un tiesību normu, kas paredz atbildību par administratīvo pārkāpumu, atbildību mīkstinošos vai pastiprinošos apstākļus, personai piemēroto sodu, informāciju, kur un kādā termiņā lēmumu var pārsūdzēt, naudas soda brīvprātīgas izpildes termiņu, informāciju par to, ka naudas soda nesamaksāšanas gadījumā nolēmums par sodu tiks nodots piespiedu izpildei.³⁷ Būvniecības likuma 21. panta astotajā daļā noteikts, ka, pamatojoties uz būvinspektora atzinumu, kompetentā **institūcija pieņem lēmumu par administratīvo sodu**³⁸ – **būvinspektors nepieņem lēmumu par administratīvo sodu**. Lēmumu būvvaldes vārdā var pieņemt būvvaldes vadītājs (autores papildinājums). Saistībā ar administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu būvvaldē **lēmumā par soda piemērošanu jāvērtē**: objekts kopumā (šaubu gadījumā jāpieņem, ka tiek plānots būvēt mazākās grupas būvi un īstenot vienkāršāko būvniecības veidu), veikto būvdarbu apjoms, trešo personu aizskārums, atbilstība būvniecības regulējumam, būves atrašanās vieta. Jāņem vērā atbildību mīkstinoši apstākļi, piemēram, patvaļīgas būvniecības gadījumā pie atbildības saucamā persona ir iesniegusi būvvaldē saskaņošanai atbilstošu būvniecības ieceres dokumentāciju.³⁹ Saskaņā ar LAPK 231.² pantu pašvaldību būvvaldes izskatīja LAPK 152., 152.⁴ un 152.⁶ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas, un pašvaldību būvvalžu būvinspektori bija tiesīgi būvvalžu vārdā izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un uzlikt naudas sodu līdz divsimt astoņdesmit euro. Saskaņā ar LAPK 210. pantu 152., 152.⁶ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas izskatīja arī pašvaldību administratīvās komisijas.⁴⁰ Būvniecības likuma 32. panta otrajā daļā noteikts, ka administratīvā pārkāpuma lietu par Būvniecības likuma 25., 26., 27. un 28. pantā, 29. panta ceturtajā daļā un 30. pantā minētajiem pārkāpumiem izskata pašvaldības administratīvā komisija vai būvvalde⁴¹, un līdz ar to arī būvvaldes var izskatīt Būvniecības likumā minēto pārkāpumu lietas un uzlikt naudas sodu bez iepriekš LAPK 231.² pantā noteiktā ierobežojuma. Jāņem vērā, ka uzliktā naudas soda apmērs ir jāpamato, vērtējot objektu

kopumā, tā atbilstību būvniecības regulējumam, ņemot vērā atbildību mīkstinošus apstākļus, ja pie atbildības saucamā persona ir iesniegusi būvvaldē saskaņošanai atbilstošu būvniecības ieceres dokumentāciju.

AAL noteikts, ka minimālais naudas sods fiziskajām un juridiskajām personām ir divas naudas soda vienības (viena naudas soda vienība ir pieci euro, t. i., 10 euro).⁴² Autore darbā “Administrative responsibility for unauthorised construction in Republics of Lithuania and Latvia” konstatē, ka sankcijas par administratīvajiem pārkāpumiem būvniecībā noteiktas saskaņā ar Ministru kabineta 04.02.2013. rīkojumā Nr. 38 “Par Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju” (turpmāk – MKR Nr. 38) noteikto. Par patvaļīgu būvniecību un citiem Būvniecības likumā minētajiem pārkāpumiem kā minimālo administratīvo sodu paredzēts izteikt brīdinājumu (vai uzlikt naudas sodu no 10 euro – autores piezīme).⁴³ MKR Nr. 38 kopsavilkuma II nodaļas 1. punktā noteikts, ka personai, kura administratīvo pārkāpumu izdarījusi pirmo reizi, ir jābūt iespējai vispirms tikt brīdinātai, ja ar administratīvo pārkāpumu nav radīts būtisks kaitējums vai izdarītais pārkāpums ir mazsvarīgs, un brīdinājums saglabājams administratīvo sodu sistēmā kā pamatsods. Naudas sods ir piemērotākais un efektīvākais sods par administratīvo pārkāpumu, un tam piešķirama primārā soda nozīme. MKR Nr. 38 koncepcijas 7. punktā noteikts, ka divu gadu laikā pēc AAL spēkā stāšanās dienas Tieslietu ministrijai jā sagatavo informatīvs ziņojums par administratīvo naudas sodu izpildi un jā iesniedz priekšlikumi tiesiskā regulējuma uzlabošanai atbilstoši citu valstu pieredzei naudas sodu izpildē.⁴⁴ Latvijas Pašvaldību savienība norādīja, ka naudas sodu samazināšana nebija pamatota, un rosināja Būvniecības likuma grozījumos palielināt minimālos naudas sodus par patvaļīgu būvniecību LAPK noteiktajā apmērā.⁴⁵ Jau LAPK noteiktais naudas sodu apmērs nemotivēja sabiedrības pārstāvjus nepārkāpt noteikto būvniecības kārtību. Ja minimālais sods būs brīdinājums vai 10 euro, patvaļīgas būvniecības apjomi tikai pieaugs. Atbilstoši citu valstu pieredzei – Lietuvas Republikā administratīvie naudas sodi par patvaļīgu būvniecību ir lielāki, bet patvaļīgās būvniecības gadījumu skaits joprojām ir augsts.⁴⁶ Vadoties pēc principa *konsultē vispirms*, ja pārkāpums ir maznozīmīgs un nerada apdraudējumu veselībai, dzīvībai vai citām būtiskām sabiedrības interesēm un uzņēmums ir apņēmis pārkāpumu novērst, iestādes vērtē administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanas lietderību. Brīdinājuma piemērošana administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros ir smagnējs un lielus resursus pieprasošs mehānisms. Tā vietā iestādēm būtu jāizmanto citi efektīvāki mehānismi atbilstības panākšanai, vienlaikus taupot arī resursus.⁴⁷ Ja sodītā persona izdara tādu pašu vai līdzīgu pārkāpumu, tad ir iespējams secināt, ka iepriekš piemērotais sods nav sasniedzis mērķi – pārkāpumu prevenciju attiecībā uz sodīto personu un, nosakot sodu par vēlāk izdarīto pārkāpumu, iestāde var piemērot bargāku administratīvo sodu. Kopš AAL spēkā stāšanās, lai piemērotu lielāku sodu par brīdinājumu vai minimālo naudas sodu, tas ir atbilstoši jā pamato. Konstatējot, ka persona izdara tādu pašu vai līdzīgu pārkāpumu, iestāde var piemērot bargāku administratīvo sodu. Lemt par sodu sankciju atbilstību sasniedzamajam mērķim varēs vērtēt laika gaitā, kad atbilstoši koncepcijai MKR Nr. 38 tiks veikts tās 7. punktā noteiktais, ka divu gadu laikā pēc AAL spēkā stāšanās dienas Tieslietu ministrijai jā sagatavo informatīvs ziņojums par administratīvo naudas sodu izpildi un jā iesniedz priekšlikumus tiesiskā regulējuma uzlabošanai atbilstoši citu valstu pieredzei naudas sodu izpildē.

3. Administratīvā pārkāpuma lietā pieņemta lēmuma pārsūdzēšana

Administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu var pārsūdzēt augstākai amatpersonai persona, kurai piemērots administratīvais sods, kā arī cietušais. Ja augstākas amatpersonas nav, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā fiziskā persona atbilstoši deklarētajai dzīvesvietai, bet juridiskā persona – atbilstoši juridiskajai adresei. Ja personai nav deklarētās dzīvesvietas Latvijā vai juridiskās personas adrese neatrodas Latvijā, lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā atbilstoši administratīvā pārkāpuma konstatēšanas vietai.⁴⁸ Personai 10 darbdienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas jā iesniedz sūdzība amatpersonai, kura pieņēmusi lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā. Amatpersona sūdzību ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem triju darbdienu laikā nosūta izskatīšanai pēc piekritības. **Augstāka amatpersona sūdzību neizskata, ja personai nav subjektīvo tiesību iesniegt sūdzību vai nokavēts**

pārsūdzēšanas termiņš.⁴⁹ Prokuroram ir tiesības par lēmumu iesniegt augstākai iestādei protestu sešu mēnešu laikā no lēmuma pieņemšanas. Augstāka amatpersona nevar pasliktināt sākotnēji pieņemto lēmumu, ja to pārsūdz persona, kurai piemērots sods. Pārējos gadījumos augstākas amatpersonas lēmums var būt šai personai nelabvēlīgāks – zemākas iestādes lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu var atcelt un noteikt sodu, vai uzlikt bargāku sodu nekā sākotnējā lēmumā.⁵⁰ AAL 169. panta pirmajā daļā noteikts, ja attaisnojoša iemesla dēļ AAL 168. panta pirmajā daļā norādītais termiņš ir nokavēts, pēc sūdzības iesniedzēja motivēta lūguma šo termiņu var atjaunot augstāka amatpersona.⁵¹ Faktiskais pamats termiņa atjaunošanai ir nokavējumu attaisnojoši iemesli, kas nav atkarīgi no sūdzības iesniedzēja gribas un rīcības. Šķēršļiem iesniegt sūdzību termiņā jābūt objektīviem un neatkarīgiem no sūdzības iesniedzēja. Nokavētā procesuālā termiņa atjaunošana ir izņēmuma gadījums, kad pastāv vērā ņemami apstākļi, kas personai lieguši izmantot tiesības iesniegt sūdzību noteiktajā termiņā. Ja termiņš nokavēts paša sūdzības iesniedzēja vainas dēļ, tas nav atjaunojams. AAL nenosaka, kad procesuālais termiņš atjaunojams, un augstākai amatpersonai piešķirta rīcības brīvība nokavējuma iemeslu vērtēšanai. Administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma pārsūdzēšana ir radniecīgs tiesību institūts administratīvā akta apstrīdēšanai – vērtējot nokavējuma iemeslus, var ielūkoties APL komentāros.⁵² Attaisnojoši nokavējuma iemesli ir: 1) trešo personu, valsts iestāžu, rīcība, kas bijusi par iemeslu termiņa nokavējumam (lēmuma nosūtīšana ar nokavējumu, ja tā rezultātā samazinās likumā noteiktais pārsūdzēšanas termiņš; lēmumā neskaidri norādīts tā spēkā stāšanās laiks vai nav norādīta pārsūdzēšanas procedūra); 2) pasta kļūda, ja to iespējams pierādīt (noslodze svētku dienās vai citas pasta pieļautās kļūdas); 3) personas veselības stāvoklis (pārejoša darba nespēja nav pamats termiņa atjaunošanai, ja persona tās laikā spējusi sagatavot sūdzību, bet atrašanās stacionārā ārstniecības iestādē, ir atzīstams par objektīvu iemeslu procesuālā termiņa nokavējumam); 4) personas vecums, piemēram, 82 gadu vecumā pastāv objektīvas grūtības pašam sagatavot sūdzību, un būtu saprotama griešanās pēc juridiskās palīdzības. **Par neattaisnojošiem iemesliem** tiesa atzīst tiesību normu nezināšanu, personas pienākumu būt sasniedzamai norādītajā dzīvesvietā nepildīšanu, pierādījumu vākšanu un pašas personas bezdarbību.⁵³ AAL nosaka, ka administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtais lēmums stājas spēkā ar brīdi, kad beidzas termiņš tā pārsūdzēšanai un tas nav pārsūdzēts, bet, ja lēmums ir pārsūdzēts, ar brīdi, kad sūdzība ir noraidīta.⁵⁴ Augstākas iestādes rīcība, atjaunojot pārsūdzības termiņu, nevērtējot, vai termiņš nokavēts attaisnojamo iemeslu dēļ, nebūtu atzīstama par pareizu, jo **termiņu ievērošana ir procesa likumīgas norises būtiska sastāvdaļa.** AAL 168. panta trešās daļas 2. punktā noteikts, ja termiņš nokavēts, sūdzību neizskata.⁵⁵ Augstākas amatpersonas lēmumu par atteikumu atjaunot termiņu sūdzības iesniedzējs 10 darbdienu laikā no tā paziņošanas dienas var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā AAL 169. panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā.⁵⁶ Nav pieļaujams, ka sūdzība tiek izskatīta pēc būtības, neskatoties uz to, ka nav bijis lūguma par termiņa atjaunošanu, kā arī nevērtējot, vai termiņš nokavēts attaisnojamo iemeslu dēļ, jo termiņu ievērošana ir procesa likumīgas norises būtiska sastāvdaļa, ja termiņš nokavēts – sūdzību neizskata.

Kopsavilkums

Amatpersonas kompetencē ir izlemt, vai konkrētais administratīvais pārkāpums ir maznozīmīgs un vai administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana ir lietderīga. Amatpersona ir tiesīga veikt darbības administratīvā pārkāpuma novēršanai, neuzsākot administratīvā pārkāpuma procesu, ja pārkāpuma novēršana ir iespējama īsā laika posmā un nerada būtiskas sekas.

Ja amatpersona uzsāk administratīvā pārkāpuma procesu, tā ne vēlāk kā triju darbdienu laikā no ziņu iegūšanas dienas pieņem lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Lēmumā jāapraksta konkrētas darbības, ko veica persona un kuras ir kvalificējas kā administratīvais pārkāpums. Būvinspektoram pirms šā lēmuma jā sagatavo arī atzinums, kuram jā satur informācija par pierādījumiem, kuri iegūti līdz administratīvo pārkāpumu procesa uzsākšanai. Amatpersona nevar atsaukties uz ilgstošu ziņu pārbaudi, lai lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu pieņemtu mēneša laikā, ja jau ir iegūti pierādījumi par administratīvo pārkāpumu un noskaidrota pie atbildības saucamā persona.

Ja persona izdara vairākus administratīvos pārkāpumus, par katru pārkāpumu jāuzsāk atsevišķa administratīvā pārkāpuma lieta, ievērojot principu *viens pārkāpums – viens sods*.

Par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laiku un vietu paziņo tādā veidā, lai informācija ir uzskatāma par paziņotu vismaz piecas dienas pirms administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas.

Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu veic un lēmumu pieņem pēc iespējas ātrāk, ne vēlāk kā viena mēneša laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Ja lēmums netiek pieņemts deviņu mēnešu laikā, tad administratīvā pārkāpuma process jāizbeidz.

Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas gaita satur daudzas procesuālās darbības, kuras ir noteiktas AAL 140.–150. pantā. Amatpersonai ne tikai jāievēro un jāveic lietas izskatīšanas gaitā veicamās procedūras, bet jāfiksē to izpildes gaita un rezultāti, izmantojot skaņu ierakstu, citus tehniskos līdzekļus vai rakstot sēdes protokolu.

Būvinspektors nepieņem lēmumu par administratīvo sodu, to būvvaldes vārdā var pieņemt būvvaldes vadītājs. Būvvaldes lēmumā par soda piemērošanu jāvērtē objekts kopumā, lai piemērotu lielāku sodu par brīdinājumu vai minimālo naudas sodu, tas ir atbilstoši jāpamato.

Administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu var pārsūdzēt augstākai amatpersonai. Ja augstākas amatpersonas nav, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā persona, kurai piemērots administratīvais sods, kā arī cietušais 10 darbdienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas, sūdzību iesniedzot amatpersonai, kura pieņēmusi lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā. Ja norādītais termiņš ir nokavēts, pēc sūdzības iesniedzēja motivēta lūguma šo termiņu var atjaunot augstāka amatpersona, ja nokavējumam ir attaisnojoši iemesli. Nav pieļaujams, ka sūdzība tiek izskatīta pēc būtības, neskatoties uz to, ka nav bijis lūguma par termiņa atjaunošanu, kā arī nevērtējot, vai termiņš nokavēts attaisnojamu iemeslu dēļ, jo termiņu ievērošana ir procesa likumīgas norises būtiska sastāvdaļa, ja termiņš nokavēts – sūdzību neizskata.

Atsauces

- ¹ Tieslietu ministrija (01.07.2020.). Skaidrojošs video par jauno administratīvās atbildības sistēmu (vebinārs). Jurista Vārds. Jaunumi. Iegūts 03.12.2021. no <https://juristavards.lv/zinas/276856-skaidrojoss-video-par-jauno-administrativas-atbildibas-sistemu>.
- ² Būvniecības likums (09.07.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 146, 30.07.2013. OP numurs: 2013/146.1. Ar grozījumiem līdz 19.08.2021.
- ³ Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. (2021). Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Otrais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 209.lpp. (380 lpp.).
- ⁴ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ⁵ Briede, J., Danovskis, E., Kovaļevska, A. (2016). Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 212. lpp. (352 lpp.).
- ⁶ Danovskis, E. (2019). Administratīvās atbildības likuma pamatnoteikumu svarīgākās nostādnes. Latvijas Universitātes 77. starptautiskās zinātniskās konferences rakstu krājums "Satversmē nostiprināto vērtību aizsardzība: dažādu tiesību nozaru perspektīva". Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 466.lpp. (460.–467.lpp.). Iegūts 03.12.2021. no <https://doi.org/10.22364/juzk.77.49>.
- ⁷ Krastiņš U. (2021). Par prettiesiskuma saistību ar vainu krimināltiesībās. Jurista Vārds. 20.04.2021. Iegūts 03.12.2021. no https://news.lv/Jurista_vards/2021/04/20/par-prettiesiskuma-saistibu-ar-vainu-kriminaltiesibas.
- ⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss. Pieņemts 07.12.1984. Publicēts: Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs 20.12.1984. Nr.51. Pēdējie grozījumi 05.06.2020. (zaudējis spēku).
- ⁹ Būvniecības likums (09.07.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 146, 30.07.2013. OP numurs: 2013/146.1. Ar grozījumiem līdz 19.08.2021.
- ¹⁰ Grozījumi Būvniecības likumā (21.11.2019.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 248A, 10.12.2019. OP Nr.2019/248A.5. Anotācija. Anotācijas I sadaļas, 2. ailes 1. daļa. Iegūts 03.12.2021. no <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/5DC678A5CFA03DAEC2258382002FAFE6?OpenDocument>.
- ¹¹ Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. (2021). Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Otrais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 228. lpp. (380 lpp.).
- ¹² Būvniecības likums (09.07.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 146, 30.07.2013. OP numurs: 2013/146.1. Ar grozījumiem līdz 19.08.2021.

- ¹³ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ¹⁴ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi (2020). E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 382.lpp. (637 lpp.).
- ¹⁵ Administratīvās atbildības likums. Pieņemts 25.10.2018. Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ¹⁶ Turpat.
- ¹⁷ Turpat.
- ¹⁸ Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. (2021). Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Otrais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 229.lpp. (380 lpp.).
- ¹⁹ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi (2020). E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā (2020). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 390.lpp.
- ²⁰ Turpat.
- ²¹ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ²² Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi (2020). E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā (2020). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 385.-386.lpp.
- ²³ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ²⁴ Būvniecības likums (09.07.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 146, 30.07.2013. OP numurs: 2013/146.1. Ar grozījumiem 19.08.2021.
- ²⁵ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ²⁶ Turpat.
- ²⁷ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi (2020). Danovska, E. un Kūtra, G. zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 382.lpp. (637 lpp.).
- ²⁸ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ²⁹ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (07.12.1984.). Publicēts: Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs 20.12.1984. Nr.51. Pēdējie grozījumi 05.06.2020. (zaudējis spēku).
- ³⁰ Likumprojekta „Administratīvo pārkāpumu procesa likums” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Anotācijas I sadaļas 4. ailes 4. punkts. Iegūts 03.12.2021. no <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/8F85FC1AE272C759C2257D8E004788AD?OpenDocuments>.
- ³¹ Laveniece-Straupmane N. (2020). Jaunais Administratīvās atbildības likums: aktuālie piemērošanas jautājumi. Jurista Vārds, 30.06.2020. Iegūts 03.12.2021. no https://news.lv/Jurista_vards/2020/06/30/jaunais-administrativas-atbildibas-likums-aktualie-piemerosanas-jautajumi.
- ³² Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ³³ Laveniece-Straupmane N. (2020). Jaunais Administratīvās atbildības likums: aktuālie piemērošanas jautājumi. Jurista Vārds, 30.06.2020. Iegūts 03.12.2021. no https://news.lv/Jurista_vards/2020/06/30/jaunais-administrativas-atbildibas-likums-aktualie-piemerosanas-jautajumi.
- ³⁴ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ³⁵ Turpat.
- ³⁶ Turpat.
- ³⁷ Turpat.
- ³⁸ Būvniecības likums (09.07.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 146, 30.07.2013. OP numurs: 2013/146.1. Ar grozījumiem līdz 19.08.2021.
- ³⁹ Grozījumi Būvniecības likumā (21.11.2019.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 248A, 10.12.2019. OP Nr.2019/248A.5. Anotācija. Anotācijas I sadaļas 2. ailes 2. daļa. Iegūts 03.12.2021. no <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/5DC678A5CFA03DAEC2258382002FAFE6?OpenDocument>.
- ⁴⁰ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (07.12.1984.). Publicēts: Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs 20.12.1984. Nr.51. Ar grozījumiem 05.06.2020. (zaudējis spēku).
- ⁴¹ Būvniecības likums (09.07.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 146, 30.07.2013. OP numurs: 2013/146.1. Ar grozījumiem līdz 19.08.2021.
- ⁴² Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.), 16. panta otrā un trešā daļa. Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ⁴³ Ziemele I. (2019). Administrative responsibility for unauthorised construction in Republics of Lithuania and Latvia. Proceedings of the International Scientific Conference of Daugavpils University, 11.04.-12.04.2019., Issue 61, p., 224. lpp. (221-227.lpp.). Iegūts 03.12.2021. no: <http://web.a.ebscohost.com>.

- ⁴⁴ Ministru kabineta 04.02.2013. rīkojums Nr.38 "Par Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju" (04.02.2013.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 25, 05.02.2013. OP Nr.2013/25.6.
- ⁴⁵ Oficiālā Vēstule (2021): Latvijas Pašvaldību savienībā izsaka priekšlikumus likumprojektam "Grozījumi Būvniecības likumā" un aicina noteikt, ja būvdarbi tiek veikti bez būvniecības ieceres dokumentiem, tad fiziskām personām tiek piemērots naudas sods no 28 līdz 40 naudas vienībām, bet juridiskajām personām no 100 līdz 4000. 13.Saeima. Likumprojekts Nr.197/Lp13 Grozījumi Būvniecības likumā, uz 2. lasījumu. Iegūts 03.12.2021. no <https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webPhase8?OpenView&count=30&start=151>.
- ⁴⁶ Ziemele I. (2019). Administrative responsibility for unauthorised construction in Republics of Lithuania and Latvia. Proceedings of the International Scientific Conference of Daugavpils University, 11.04.-12.04.2019., Issue 61, p., 226.lpp. (221-227.lpp.). Iegūts 03.12.2021. no <http://web.a.ebscohost.com>.
- ⁴⁷ Ekonomikas ministrija (2017). Vadlīnijas par "Konsultē vispirms" principa piemērošanu valsts iestāžu darbā, 17.-18.lpp. (37 lpp.). Iegūts 03.12.2021. no https://www.em.gov.lv/sites/em/files/2017-06-15_10_05_37_kv_vadlinijas_final_makets_14.06.2017_0.pdf.
- ⁴⁸ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.), 166. pants. Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ⁴⁹ Turpat.
- ⁵⁰ Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. (2021). Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Otrais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 231.lpp. (380 lpp.).
- ⁵¹ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ⁵² Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi (2020). E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā (2020). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 451.lpp. (637 lpp.).
- ⁵³ Borkoveca, M. (2008). Procesuālie termiņi administratīvajā procesā. No: Autoru kolektīvs. Dr. iur. J. Briedes zinātniskā redakcijā. Administratīvais process tiesā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 348.-352.lpp. (776 lpp.).
- ⁵⁴ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.), 159. panta pirmā daļa. Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.
- ⁵⁵ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi (2020). E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā (2020). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 451.lpp. (637 lpp.).
- ⁵⁶ Administratīvās atbildības likums (25.10.2018.). Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 225, 14.11.2018. OP Nr.2018/225.1. Ar grozījumiem līdz 12.12.2019.

Аннотация

1 июля 2020 года в силу вступил «Закон об административной ответственности» (далее ЗАО) и поправки к различным отраслевым законам, тем самым децентрализуя нормы административной ответственности. В сфере строительства административные нарушения, штрафы и непосредственно сам процесс нарушений устанавливает «Закон о строительстве». На примере строительной отрасли в статье выделены и проанализированы правовые нормы ЗАО, регулирующие процесс административных нарушений учреждения. Внимание уделено не только процессуальным требованиям, но также и необходимости соблюдения прав лиц, вовлеченных в процесс, и снижению вероятности оспаривания решений, принятых учреждением.

По мнению автора, рассмотренный в статье вопрос процесса административных нарушений в строительном управлении может быть полезным в процессе административных нарушений других отраслей.

В статье рассмотрены нормативные акты, регламентирующие выдвинутые исследуемые вопросы, доступная в печатных источниках и интернет-ресурсах информация, которая была опубликована до 3 декабря 2021 года, проведён анализ исследуемой информации и сделаны выводы, что в процессе административных нарушений в учреждении важно не только выполнять процессуальные действия в сроки, установленные Законом об административной ответственности, но также и обосновывать принятые решения.

Ключевые слова: процесс административных нарушений, строительное управление, должностное лицо, строительный инспектор, доказательства административного нарушения, обоснованное решение.